

Bezrobocie

i odpowiedzialność

Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej

Sylwiusz Retowski

Bezrobocie i odpowiedzialność

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2012

Recenzje:

prof. dr hab. *Maryla Goszczyńska*

prof. dr hab. *Maria Strykowska*

Redaktor prowadząca:

Anna Raciborska

Redakcja i korekta:

Marek Szczepaniak

Projekt okładki:

Katarzyna Juras

Ilustracja na okładce © sumnergraphicsinc (fotolia.com)

Zdjęcie Autora: *Dorota Piekarska*

Copyright © 2012 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

Publikacja dofinansowana przez Szkołę Wyższą Psychologii Społecznej

ISBN 978-83-7383-574-0

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa

tel./fax 22 826 59 21, 22 828 95 63, 22 828 93 91

dział handlowy: jak wyżej, w. 105, 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)

Druk i oprawa: Wojskowa Drukarnia w Łodzi Sp. z o.o.

Spis treści

Wprowadzenie	9
Podziękowania	15
1. Psychologiczne aspekty bezrobocia	17
1.1. Teorie „społecznej przyczynowości”	17
1.2. Teoria „dryfowania”	25
1.3. Model wzajemnego wpływu	27
1.4. Rola cech indywidualnych i środowiska – efekt interakcyjny	29
1.5. Psychologiczne aspekty bezrobocia – metaanalizy wyników dotychczasowych badań	30
2. Bezrobocie a nieadekwatne zatrudnienie i brak pewności pracy	37
2.1. Nieadekwatne zatrudnienie (<i>underemployment</i>)	37
2.2. Bezrobocie a brak pewności pracy (<i>job insecurity</i>)	44
2.3. Bezrobocie a psychologiczna jakość dostępnej pracy	52
3. Poczucie odpowiedzialności a bezrobocie	55
3.1. Odpowiedzialność jako problem społeczny	56
3.2. Koncepcje atrybucyjne (Weinera i Brickmana)	58
3.3. Atrybucja odpowiedzialności a bezrobocie i poszukiwanie pracy	64
3.4. Odpowiedzialność a dylematy udzielania pomocy	67
4. Predyktory sukcesu u osób bezrobotnych	71
4.1. Rola osobowości	71
4.2. Sukces w poszukiwaniu pracy – metaanalizy wyników dotychczasowych badań	76

5. Cel przeprowadzonych badań	81
6. Badanie 1. Uwarunkowania osobowe i sytuacyjne oraz psychologiczne konsekwencje różnych sposobów radzenia sobie z bezrobociem	86
6.1. Wprowadzenie	86
6.2. Metodologia przeprowadzonych badań	87
6.3. Analiza wyników	89
6.4. Podsumowanie	110
7. Badanie 2. Trwale bezrobotni: Czy istnieje alternatywny model życia?	114
7.1. Wprowadzenie	114
7.2. Metodologia przeprowadzonych badań	115
7.3. Analiza wyników	118
7.4. Dyskusja wyników	131
8. Osobowe predyktory przewidywanego oraz realnego sukcesu na rynku pracy – badanie podłużne	135
8.1. Wprowadzenie	135
8.2. Metodologia przeprowadzonych badań	136
8.3. Analiza wyników	138
8.4. Dyskusja wyników	151
9. Badanie 4. Uczestnictwo w Klubach Pracy a poczucie odpowiedzialności za podjęcie pracy. Rola osobowości	155
9.1. Wprowadzenie	155
9.2. Metodologia przeprowadzonych badań	156
9.3. Analiza wyników	158
9.4. Dyskusja wyników	164
10. Badanie 5. Psychologiczne i behawioralne konsekwencje uczestnictwa bezrobotnych w długotrwałym programie interwencyjnym	166
10.1. Wprowadzenie	166
10.2. Metodologia przeprowadzonych badań	167
10.3. Analiza wyników	172
10.4. Podsumowanie	190

11. Badanie 6. Modele radzenia sobie w sytuacji bezrobocia a reakcje osób udzielających pomocy.	198
11.1. Wprowadzenie	198
11.2. Badanie A (korelacyjne)	199
11.3. Badanie B (eksperymentalne).	205
11.4. Dyskusja wyników	216
12. Zakończenie	221
12.1. Dlaczego ludzie różnie reagują na bezrobocie?	221
12.2. Jakie są psychologiczne funkcje poczucia odpowiedzialności?...	223
12.3. Dlaczego należy oddziaływać na przekonania osób bezrobotnych?	226
12.4. Kiedy pomaganie osobom bezrobotnym jest trudne?.	231
12.5. Dlaczego „lepiej” nie pracować?	234
12.6. Jakie czynniki decydują o wyjściu z bezrobocia?	239
12.7. Bezrobocie a ubóstwo.	242
12.8. Ograniczenia prezentowanych badań. Przyszłe badania	246
Bibliografia	248
Indeks rzeczowy	265
Indeks nazwisk	267